

sökan tillåtas, där med skäl kan befaras, att han på grund av sin könsdrift komme att begå brott eller att honom till följd av könsdriftens abnorma styrka eller inriktning skulle åsamkas själsligt lidande eller annan allvarlig olägenhet (2 §).

I lagen av den 9 sislidne juni om *benådning* av personer, som varit delaktiga i vissa år 1929 i Kemi stad inträffade brott, stadgas, att åtal, som väckts för delaktighet i brott, vilka år 1949, den 2. augusti i Karihaara eller den 18 augusti i Lautiosaari, i Kemi stad, föröfvats av en församlad folkmassa, skall förfalla och att var och en, som dömts till straff för ovannämnda brott, befrias från honom ådömt straff.

Senaste vårtermin, har vid Helsingfors Universitet på initiativ av undertecknad grundats *Kriminalrättsligt institut*, som har till uppgift att befrämja straffrättslig och kriminologisk forskning i Finland samt befordra samarbetet på dessa discipliners område med andra länder, i synnerhet med nordiska grannstater genom personlig kontakt och utbyte av facklitteratur.

Brynolf Honkasalo.

SVENSK KRONIK.

Frågan om åtgärder mot *olovliga tillgrepp av motorfordon* har senaste tiden tilldragit sig stor uppmärksamhet i den offentliga debatten. Frågan föranledde vid årets riksdag några motioner. I likalydande motioner i första och andra kammaren hemställdes att riksdagen måtte anhålla om en allsidig utredning rörande möjligheterna att få till stånd effektiva åtgärder mot tillgrepp av motorfordon. I en annan motion i andra kammaren hemställdes att riksdagen måtte anhålla om en snabb och allsidig utredning av billånekriminalitetens orsaker och de lämpligaste åtgärderna för dess stävande samt om framläggande för riksdagen av de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Motionerna hänskötos till kamrarnas allmänna beredningsutskott. Utskotten fann styrkt, att tillgreppen av motorfordon de senaste åren kraftigt stegrats och att snara åtgärder mot dessa tillgreppsbrott voro påkallade från samhällets sida.

I fråga om den sist nämnda av motionerna framhöll andra kammarens allmänna beredningsutskott, att frågan om vilka påföljder, som böra stadgas och tillämpas för att brott av denna art icke skola te sig lockande, redan vore föremål för utredning inom strafflagberedningen i fråga om ungdomsstraffrätten och av fångvårdsstyrelsen i samråd med särskilda sakkunniga i fråga om ungdomsfängelseorganisationen. Enligt utskottets mening borde därför någon ny utredning på dessa

områden icke för närvarande begäras, utan resultatet av de pågående utredningarna avvaktas.

Utskotten framhöllo vidare, att de nämnda utredningarna endast kunde avse åtgärder, som kunde öva inverkan först på längre sikt. Åtgärder med mera omedelbar verkan syntes emellertid därutöver böra övervägas, främst åtgärder som voro ägnade att hindra eller försvåra förövandet av tillgrepp av motorfordon. Vad som i synnerlig hög grad bidroge till den höga tillgreppsfrekvensen vore det förhållandet att fordonen merendels saknade anordningar som hindrade obehöriga att sätta sig i besittning av dem. Riskerna ökades därigenom att fordonens ägare ofta försummade att vidtaga de försiktighetsmått, som redan med nuvarande resurser stode till buds. Även om förslag till ändamålsenligare lås-, alarm- och andra säkerhetsanordningar tid efter annan framlagts, hade någon tillfredsställande lösning icke kunnat ernås. Utskotten förordade därför en utredning av denna fråga. Undersökas borde även huruvida andra förebyggande åtgärder voro möjliga, i den mån detta kunde ske utan att föregripa de redan pågående utredningarna. Angelägenheten av att polisens resurser äro tillräckliga, underströks.

Riksdagen beslöt att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande möjligheterna att få till stånd effektiva åtgärder mot tillgrepp av motorfordon.

I proposition till årets riksdag angående anslag till skolor tillhörande barna- och ungdomsvården m.m. upptager chefen för socialdepartementet, statsrådet Gustav Möller till behandling frågan om åtgärder för att minska *rymningarna från ungdomsvårdsskolorna*.

Departementschefen upplyser till en början att rymningarnas antal 1945 och 1948 samt de tre första kvartalen 1949 utgjorde 497, 524 resp. 388. Antalet intagna var 1968 år 1945 och 1585 år 1948. Vad som gjort att rymningsproblemen under senare år kommit att tilldraga sig allt större intresse, torde ha varit den ökade brottsfrekvensen i samband med rymning. Av dem som år 1948 voro intagna på skolorna begicks brott under rymning av sammanlagt 279. Av manliga intagna över 15 år begicks brott av 30,6 %.

I fråga om orsaken till den stigande brottsfrekvensen framhålles bl.a. biltrafikens ökning. Därjämte påpekas, att utvecklingen är ett uttryck för en avgjord förskjutning som inträtt under de senaste åren i fråga om klientelet på ungdomsvårdsskolorna. Denna förskjutning har lett till att de särskilt svårbehandlade fallen kommit att utgöra en allt större del av elevmaterialet.

Ungdomsvårdsskolorna omhändertaga barn och ungdom, som genom

kriminalitet eller annan kvalificerad vanart visat sig icke kunna på ett normalt sätt anpassas till samhällslivet, och det är deras uppgift att anpassa detta klientel till ett socialt beteende. Behandlingen bedrivs med iakttagande av det öppna systemets grundprinciper. Särskilda förhållanden ha emellertid ansetts motivera ett frångående av dessa vårdprinciper i vissa begränsade avseenden. Sålunda har, i syfte att söka minska rymningarna, särskild bevakningspersonal satts in vid de anstalter, där rymningsproblemen varit allvarligast, nämligen Lövsta och Långanäs. Bevakningspersonal har tidvis varit anställd även vid ett par andra skolor. Vidare ha specialavdelningar anordnats vid vissa skolor. Sålunda finns sedan januari 1949 en sluten avdelning vid Långanäs. Avdelningen har kommit till stånd främst med hänsyn till behovet av speciella vårdanordningar för elever i åldern 18—21 år; detta klientel är i stor utsträckning psykiskt belastat. Avdelningen skall dock därjämte tjänstgöra som disciplinavdelning och har i denna egenskap fått omhändertaga svårare rymmare. Vid två andra skolor finnas särskilda avdelningar för särskilt oroliga elever av psykopatkaraktär.

Såsom motvikt mot uppgifterna om antalet rymningar framhåller departementschefen, att av de under år 1948 *intagna* 1585 eleverna icke mindre än ca 1200 elever under nämnda år icke någon gång gjorde sig skyldiga till rymning. Av 1229 elever, vilka den 1 oktober 1949 voro *villkorligt utskrivna*, skötte sig 770 (63 %) utan anmärkning, medan 278 (23 %) trasslade med arbetsbyten eller visade lättare vanart; 181 elever (14 %) hade någon gång under tiden för den villkorliga utskrivningen återtagits en eller flera gånger till ungdomsvårdsskola eller blivit föremål för domstolsbehandling för brott. Av de under de tre första kvartalen av år 1949 *slutligt utskrivna* 396 eleverna bedömdes 272 (69 %) ha god och 52 (13 %) oviss prognos, medan denna för 72 elever (18 %) bedömdes såsom dålig. Det bör emellertid anmärkas, att till de sistnämnda eleverna förts även de, vilka överförts till sinnessjukhus eller sinnesslöanstalter (ca 4 % av totalantalet).

Departementschefen understryker sin anslutning till den öppna vård som numera bedrivs vid ungdomsvårdsskolorna. Han vill emellertid framhålla att man, om man accepterar den öppna vårdens principer, bör vara beredd att taga konsekvenserna därav i form av en högre rymningsfrekvens än som skulle ha förelegat om vården varit sluten. Det erinras om att riksdagen anvisat särskilda medel till ersättningar för skador, vållade av rymningar från bl. a. ungdomsvårdsskolorna.

Departementschefen avvisar bestämt tanken att anordna en eller flera särskilda, slutna anstalter för det besvärligaste klientelet. En annan lösning av problemet med rymningarna är att i anslutning till

öppna anstalter anordna slutna mindre avdelningar för förvaring av de svåraste eleverna under någon tid. Enligt departementschefens mening föreligger ännu icke tillräcklig grund för att antaga, att de slutna avdelningarna innebära en även ur andra synpunkter godtagbar lösning av rymningsproblemet. De hittills vunna erfarenheterna vid den slutna avdelningen vid Långanäs äro ännu alltför begränsade för att kunna tjäna till ledning vid bedömandet av de slutna avdelningarnas fördelar och nackdelar. Ehuru uppgifterna rörande minskningen i antalet rymningar från Långanäs sedan den slutna avdelningen där togs i bruk äro gynnsamma, synes det vara för tidigt att draga några bestämda slutsatser om de slutna avdelningarnas inverkan på rymningarnas totalantal. Ytterligare erfarenheter bör avvaktas. Departementschefen förklarar att han icke f. n. är beredd att förordna, att ytterligare slutna avdelningar anordnas.

Enligt departementschefens övertygelse komma fortskridande förbättringar av de nu tillämpade vårdmetoderna att reducera även rymningsproblemet. Departementschefen förebådar en särskild utredning för hela frågan om förbättringar i de nuvarande vårdmetoderna och frågor som kan visa sig ha samband därmed.

Vid riksdagsbehandlingen framkom flera meningar om sättet att komma tillrätta med rymningsproblemet. I ett par motioner föreslogs att ytterligare slutna avdelningar efter mönster av Långanäsanstalten skulle inrättas vid tre andra anstalter. Motionen byggde på ett förslag av socialstyrelsen, vilken ansåg att erfarenheterna från Långanäs varit så gynnsamma, att man borde fortsätta på den vägen.

Statsutskottet uttalar, i sitt utlåtande, att det är förklarligt, att en stark irritation och oroskänsla, främst bland befolkningen i närheten av ungdomsvårdsskolorna, uppstått till följd av de skador som åstadkommits vid rymningar. Samhället måste vidtaga särskilda åtgärder för att motverka rymningarna. Det är angeläget, att icke onödiga dröjsmål uppstå, då i annat fall kan riskeras, att det förtroende, som mött de nuvarande vårdmetoderna, måhända i större utsträckning förloras. Liksom departementschefen avvisar utskottet tanken på att inrätta en särskild helt slutna anstalt för det svåraste klientelet. Utskottet har ingen erinran mot vad departementschefen anfört om förbättringar av de nuvarande vårdmetoderna. Enligt utskottets mening tala de redan vunna erfarenheterna från Långanäsanstalten för att man allvarligt överväger anordnandet av ytterligare någon slutna avdelning. Med hänsyn till den ovisshet som alltjämt råder samt till de avsevärda kostnaderna för inrättande av slutna avdelningar, har utskottet likväl ansett sig böra biträda departementschefens förslag, att några slutna avdelningar under budgetåret 1950/51 icke skola uppföras.

Ett stort antal reservanter ansåg, att medel redan för detta budgetår skulle anvisas för inrättande av ytterligare två slutna avdelningar, vilket skulle medföra en avsevärd förbättring av det nuvarande tillståndet. Då varje slutna avdelning endast planeras för högst 10 intagna, torde uppförandet av ett par sådana avdelningar icke i och för sig föregripa ett slutligt ställningstagande till vårdformen.

Vid riksdagsbehandlingen stannade kamrarna i olika beslut, första kammaren följde propositionen och utskottsmajoriteten, medan andra kammaren fattade beslut i enlighet med reservationen.

Vid gemensam votering segrade propositionen. Några nya slutna avdelningar skall alltså icke inrättas under budgetåret 1950/51.

Sakkunniga för den av chefen för socialdepartementet förebådade *utredningen angående vården vid ungdomsvårdsskolorna* ha nu tillkallats. De sakkunniga äro landshövdingen P. Nyström, ordförande, samt riksdagsledamöterna Märta Boman, Brita Elmén, Hjalmar Nilsson och A. Wallentheim samt chefen för Lövsta skolhem och yrkesskola B. Sjödén.

Enligt direktiven bör utredningsuppdraget icke begränsas till att avse faktorer, vilka kunna tänkas direkt eller indirekt medföra att rymningarna från skolorna minska, utan det bör stå utredningen fritt att framlägga förslag i samtliga ungdomsvårdsskolorna berörande spörsmål, i vad avser såväl anstalterna som eftervårdssystemet. Enligt departementschefen bör man i första hand söka bemästra rymningsproblemen genom allmänna förbättringar inom ramen för den öppna vården. Denna målsättning bör prägla utredningens arbete. Det understrykes emellertid att tanken på att slutna avdelningar dessutom kunna visa sig erforderliga ej avvisats. Uppmärksamhet bör ägnas utvecklingen på kriminalvårdens område. Det bör undersökas huruvida icke bland klientelet finnas elever som överhuvud icke böra höra hemma inom ungdomsvårdsskoleorganisationen; tänkbart är att vissa grupper av skolornas klientel böra omhändertagas i andra — nya eller redan existerande — former. Differentieringssystemet bör göras till föremål för översyn. Utredningen bör vidare taga upp frågan om vistelsetidens längd vid ungdomsvårdsskoleorganisationen. Det bör beaktas, att varje sänkning av vistelsetidens längd kolliderar med det allmänna intresset av att eleverna erhålla en tillfredsställande utbildning. Särskilda förhållanden i fråga om elevmaterialet kunna tänkas föranleda till att yrkesundervisningen bör ersättas med någon sysselsättningsform, som står närmare arbetsträning och arbetsterapi. Fritidssysselsättningen samt principerna för utdelning av flitpengar och avlöning bör uppmärksammas. Det bör undersökas, huruvida det icke ur skilda syn-